

Konsekwencje ujemnej stopy bazowej oprocentowania kredytu

Przedmiotem artykułu jest analiza konsekwencji przypadku, gdy oprocentowanie kredytu zostało ustalone w oparciu o zmienną stopę bazową (np. WIBOR, LIBOR, EURIBOR na okres odpowiadający okresowi odsetkowemu kredytu) powiększoną o marżę, a wybrana stopa bazowa jest w niektórych okresach odsetkowych lub nawet przez cały okres kredytowania ujemna¹.

ARTUR NOWACKI

Spółeczno-gospodarcze przyczyny ustalania wysokości oprocentowania w oparciu o zmienną stopę bazową

Analizę należy rozpocząć od wskazania społeczno-gospodarczych przyczyn umawiania się na wysokość oprocentowania kredytu w oparciu o zmienną stopę bazową powiększoną o marżę (zamiast w szczególności w oparciu o stałą stopę oprocentowania). W ramach tak ustalonego oprocentowania odsetki w zakresie odpowiadającym zmiennej stopie bazowej stanowią wynagrodzenie banku z tytułu obiektywnego (tj. niezależnego od tożsamości kredytobiorcy) kosztu pieniądza w czasie, podczas gdy odsetki w zakresie odpowiadającym marży banku stanowią jego wynagrodzenie za przyjęcie ryzyka niewypłacalności konkretnego kredytobiorcy. Dlatego w przypadku kredytobiorcy o pomijalnym ryzyku kredytowym (jak np. Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Światowy czy Międzynarodowy Fundusz Walutowy) marża byłaby zbliżona do zera, a oprocentowanie zbliżone do stopy bazowej. W każdym natomiast przypadku ustalona marża (z zastrzeżeniem jedynie różnic w postrzeganiu ryzyka niewypłacalności konkretnego kredytobiorcy) w momencie jej ustalenia oscyluje wokół kosztu ewentualnego CDS (*Credit Default Swaps*) dla tego kredytobiorcy, czyli instrumentu pochodnego dotyczącego przenoszenia związanego z nim ryzyka kredytowego.

Truizmem jest obserwacja, że bank – w ujęciu ekonomicznym pośrednicząc między dawcami a biorcami kapitału – zarabia m.in. na tej marży, a więc na trafnym przyjmowaniu ryzyka kredytowego (tj. przyjmowaniu

¹ Zob. także M. Romanowski, *W sprawie ujemnego oprocentowania w umowie kredytu*, Studia Prawa Prywatnego 2015, nr 2; J. M. Kondek, W. Somerski, *Dopuszczalność ujemnego oprocentowania kredytów w świetle obecnej sytuacji gospodarczej*, Przegląd Prawa Handlowego 2015, nr 12; M. Korpalski, *Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów o ujemnym oprocentowaniu kredytu*, Przegląd Prawa Handlowego 2016, nr 5 oraz powoływane przez tego ostatniego autora decyzje Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.